

JOEEP

Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joep>

Derleme Makalesi • Review Article

COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin İhracatı Üzerine Etkileri İçin Bir Analiz

An Analysis for The Effects of COVID-19 Pandemic on the Export of Turkey

İsmail Cem Ay^{a,*},

^a Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, 34310, Avcılar/İstanbul /Türkiye.
ORCID: 0000-0002-8915-8183

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 6 Mart 2021
Düzeltilme tarihi: 31 Mart 2021
Kabul tarihi: 10 Nisan 2021

Anahtar Kelimeler:

COVID-19 Pandemisi
Türkiye Ekonomisi
Makro Ekonomi
Uluslararası Ticaret

ARTICLE INFO

Article history:

Received: March 6, 2021
Received in revised form: March 31, 2021
Accepted: April 10, 2021

Keywords:

COVID-19 Pandemic
Turkish Economy
Macro Economy
International Trade

ÖZ

COVID-19 Pandemisi, dünya ekonomisi ve ülke ekonomileri üzerinde, önemli daraltıcı etkilere yol açmıştır. COVID-19 Pandemisinin, toplum ve birey sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için, hükümetlerce alınan kısıtlayıcı tedbirler ekonomi üzerinde daraltıcı etkiler meydana getirmiştir. COVID-19 Pandemisinin ne kadar süreceğine dair belirsizlikler de, tüketiciler ve yatırımcıların beklentilerini bozarak, tüketim ve yatırım malları taleplerinin ertelenmesine yol açmıştır. Diğer yandan, ülkelerin kıt olan bazı tıbbi malzeme ve tüketim malları üzerine ihracat kısıtlamaları getirmeleri ve ayrıca dış ticarete korumacılık eğilimlerinin yükselmesi, uluslararası ticaretin daralmasına yol açmıştır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, COVID-19 Pandemisinin, Türkiye'nin ihracatı üzerine etkilerini analiz etmektir. Çalışmada, COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin ihracatı üzerine etkileri, BEC ve ISIC sınıflamalarına göre, toplam ihracattaki değişim, ihracat miktar ve ihracat birim değer endekslerindeki değişim dikkate alınarak, analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin ihracatına yönelik daraltıcı etkilerinin, 2020'nin ilk aylarında başladığı özellikle Nisan ve Mayıs aylarında daralmanın zirve yaptığı gözlemlenmiştir. Haziran ayı ile ekonomide toparlanma başlamasına karşın, salgının yeni dalgaları ile karşılaşılması, kısıtlayıcı tedbirlerin tekrar devreye sokulmasına yol açmıştır. Salgındaki dalgalanma, ekonomideki ve dış ticaretteki dalgalanmayı belirleyici hale getirmiştir. Dünya ekonomisinde, salgının ekonomi ve toplum sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada, uluslararası işbirliği ve koordinasyonun artırılması önemli bir politika olacaktır.

ABSTRACT

The COVID-19 Pandemic has had significant constricting effects on the world economy and the economies of the country. Restrictive measures taken by governments in order to reduce the negative effects of the COVID-19 Pandemic on the health of society and individuals have had a constrictive effect on the economy. Uncertainties about how long the COVID-19 Pandemic will last have also distorted the expectations of consumers and investors, causing the demands for consumption and investment goods to be delayed. On the other hand, the countries imposing export restrictions on some scarce medical supplies and consumer goods, as well as the increase in protectionist tendencies in foreign trade, led to the contraction of international trade. In this context, the aim of this study is to analyse the effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports. The effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports, it is analysed by considering changes in the total export, considering changes in export quantity and export unit value index according to BEC and ISIC classification. According to the study, the contractionary effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports, which began in the first months of 2020 in particular has been observed that the contraction peaked in April and May. Although the recovery in the economy started in June, the encounter with new waves of COVID-19 Pandemic led to the reintroduction of restrictive measures. The fluctuation in COVID-19 Pandemic has become determinant in the fluctuation in the economy and foreign trade. In the world economy, increasing international cooperation and coordination will be an important policy in reducing the negative effects of COVID-19 Pandemic on the economy and public health.

1. Giriş

COVID-19 Pandemisi dünya ekonomisi, ülke ekonomileri, sektörler, firmalar ve bireyler üzerinde pek çok etki ve sonuç yaratmış. Pandeminin etkileri üzerine yapılan neredeyse tüm

çalışmalarda pandeminin daha çok olumsuz etkilere yol açtığı sonucu karşımıza çıkmaktadır. Pandeminin yaşanmasıyla birlikte; devletler ilk olarak birey ve toplum sağlığı üzerine tedbirler almaya/geliştirmeye başlamışlardır. Sağlık üzerine alınan tedbirleri daha sonra iktisadi tedbirler

* Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: icay@gelisim.edu.tr

izlemiştir. Alınan ve uygulamaya geçen önlemler ile salgın her ne kadar kontrol altına alınmaya çalışılsada özellikle alınan iktisadi önlemler; başta küresel tedarik zinciri olmak üzere, ekonominin üretim ve tüketim cephesi olan arz ve talep boyutunda ve ekonomide yer alan karar alıcıların beklentilerinde önemli ölçüde olumsuz etkilere yol açmıştır. Bununla birlikte hükümetlerin bazı kıt tıbbi malzeme ve gıdaların uluslararası ticareti üzerine getirdikleri kısıtlamalar, küresel ölçekte süren uluslararası ticareti de olumsuz etkilemiştir. Pandeminin olumsuz etkilerini en aza indirmek için uygulamaya geçilen korumacılık eğilimlerindeki artışlar, ticaret savaşlarının filizlenmesine sebebiyet vermiştir. Ancak küresel ekonominin; yaşanan bu olağanüstü durum karşısında; işbirliği ve koordinasyon içinde COVID-19 Pandemisinin küresel sağlık ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya çalışmasının daha uygun bir strateji olarak düşünülmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin ihracatı üzerine etkilerini analiz etmektir. Çalışmamız, yaptığımız literatür araştırması neticesinde bu konuda yapılmış ilk detaylı çalışma olacaktır. Çalışmada ilk olarak, COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticarete etkileri üzerine -tamamı 2020 ve 2021 yıllarında yayımlanmış- ulusal ve uluslararası literatür taraması yapıldı. Bu tarama sonucunda elde edilen akademik bulgular hakkında ilk bölümde bilgi verilecektir. İlgili çalışmalar dikkatlice incelendiğinde karşımıza küresel ölçekte bir daralma beklendiği, bu daralmayla doğru orantılı olarak da uluslararası ticaretin –küresel tedarik zincirinin alt sektörleri ile birlikte– bir daralma sürecine gireceği sonucuna varılmıştır. Sonraki bölümde ise; COVID-19 Pandemisi Türkiye'nin ihracatı üzerine etkileri, Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (BEC) ve Dış Ticaret Ekonomik Faaliyetlere (ISIC) göre, toplam ihracat –yatırım (sermaye) malları, hammadde (ara mallar), tüketim malları ve diğerleri ayrımı ile – , dış ticaret ihracat miktar endeksi –tarım ormancılık ve balıkçılık, madencilik ve taş ocaklığı, imalat sektörü ayrımı alt kırılımları ile – ve dış ticaret ihracat birim değer endeksleri üzerindeki etkileri bağlamında alt sektörleri kapsayacak şekilde ele alınmıştır.

Sonuç bölümünde de COVID-19 Pandemisinin dünya ekonomisi ve ülke ekonomileri üzerinde önemli daraltıcı etkilere yol açtığı, hükümetlerin pandeminin toplum ve birey sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için kısıtlayıcı tedbirler aldığı bu tedbirlerin ekonomi üzerinde daraltıcı etkiler meydana getirdiği bulgusundan hareketle; COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin ihracatı üzerine etkileri analiz edilmiştir. Çalışmanın neticesinde Pandeminin Türkiye'nin ihracatına yönelik daraltıcı etkisinin 2020'nin ilk aylarında başladığı, özellikle Nisan ve Mayıs aylarında daralmanın zirve yaptığı gözlemlenmiştir. 2020 Haziran ayı ile Türkiye Ekonomisinde toparlanma başlamasına karşın, salgının yeni dalgaları ile karşılaşılması, kısıtlayıcı tedbirlerin tekrar devreye sokulmasına neden olmuştur. Yine çalışmamızın sonunda Pandeminin uluslararası ticarete olan olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik politika önerileri ortaya konulmuştur.

2. COVID-19 Pandemisinin Uluslararası Ticarete Etkileri Üzerine Literatür

COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticaret üzerindeki etkileri daraltıcı olmuştur. Salgının uluslararası düzeyde yayılmasını önlemek amacıyla yolcu hareketliliğine getirilen kısıtlamalar, tıbbi malzemelere ve bazı zorunlu malların ihracatına getirilen kısıtlamalara, tüketicilerin satın alma alışkanlıklarındaki değişimler uluslararası düzeyde mal ve hizmet ticaretinin de olumsuz etkilenmesine yol açmıştır. Özellikle küresel tedarik zincirlerinde alt sektörler göre farklılaşmakla birlikte uluslararası ticaret farklı derecelerde daralma göstermiştir. Tablo 1.'de COVID-19 pandemisinin uluslararası ticarete etkileri üzerine literatür özetlenmiştir.

Tablo 1. COVID-19 Pandemisinin Uluslararası Ticarete Etkileri Üzerine Literatür

Yazar(lar)	Sonuçlar
Gruszczynski (2020)	COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticaret üzerinde kısa vadede olumsuz etkilere yol açmasına karşın uzun vadede tekrar olağan sürece dönülebileceğini vurgulamışlardır. Ancak diğer yandan, COVID-19 Pandemisinin uzunluğuna ve şiddetine bağlı olarak uluslararası ticaret üzerindeki etkilerinin de daha belirgin bir şekilde ortaya çıkacağı belirtilmiştir.
Kerr (2020)	COVID-19 Pandemisinin küresel gıda tedarik zincirine ağır bir yük getirdiğini belirtmiştir. COVID-19 Pandemisi süresince tüketim alışkanlıkları ve panik satın alma durumları gözlemlenmiştir. COVID-19 Pandemisi süresince yaşanan sorunlar ülkelere COVID-19 Pandemisi sonrası dönemde uluslararası ticarete işbirliklerinin ve durumlarını daha sağlıklı bir şekilde değerlendirip hazırlıklı olmaya doğru yönlendireceği tespit edilmiştir.
Jean (2020)	COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticaret üzerinde ağır yıkıcı etkilere sahip özellikler barındırdığını belirtmiştir. Ancak Avrupa Birliği'nin çok taraflı tutarlılık ve esneklik dengesini kurmaya çalıştığı belirtilmiştir. Kamu politikaları ve ticaret kurallarının dengelenmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.
Barua (2020)	COVID-19 Pandemisinin yayılması ile dünyada pek çok ekonominin resesyon veya depresyona girmesinin olası olduğu vurgulanmıştır.
Vidya ve Prabheesh (2020)	Çalışmada, COVID-19 salgını öncesinde ve sonrasında ülkeler arasındaki ticaret yapısı incelenmiştir. COVID-19 salgını sonrasında ülkeler arasında ticaretin birbirine bağlılığı, bağlanabilirliği ve yoğunlukta önemli bir azalma olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, uluslararası ticaret ağının yapısında önemli değişimler olmuştur. Çin'in ticaret ağındaki 'merkez' konumu salgından etkilenmemiştir. Uluslararası ticarete önemli bir azalmanın söz konusu olduğu sonucuna

	varılmıştır.		zincirinde, tüketim ve satın alma alışkanlıklarında önemli değişikliklere yol açtığı çalışmada vurgulanmıştır.
Chang vd (2020)	COVID-19 salgınının Uluslararası seyahat kısıtlamalarına olan etkisi incelenmiş olup seyahatlerin olumsuz etkileceği öngörülmüştür.		COVID-19 Pandemisinin Türkiye ekonomisinde ihracat, cari açık ve diğer makroekonomik göstergelerinde olumsuz etkilere yol açtığını belirtmiştir.
Verschuur vd. (2021)	COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticaret üzerinde olumsuz etkileri yapılan simülasyon çalışmaları ile ortaya konulmuştur.	Adıgüzel (2020)	COVID-19 Pandemisi dünya ekonomisinde yolcu taşımacılığı ve lojistik sektöründe önemli etkileri olduğu çalışmada vurgulanmıştır.
Barichello (2020)	COVID-19 Pandemisinin tarım ticareti üzerindeki etkileri incelendiğinde; gıda güvenliği tüm ülkeler için önem arz ettiği için, tarım ticaretine yönelik talebin diğer mal gruplarına göre kısmen olumsuz etkilendiğini bunun da gerisinde ülkelerin tarım ürünleri ticaretinde ulusal gıda güvenliği hassasiyetiyle hareket ettiklerini belirtmiştir. Ancak korumacı politikaların etki tepkiyle yayılmasının da risk teşkil ettiği vurgulanmıştır.	Akçacı ve Çınaroğlu (2020)	COVID-19 Pandemisinin sağlık üzerinde yarattığı olumsuz etkileri ülkeler kendi vatandaşlar için azaltmak için tıbbi malzemeler ve diğer bazı zorunlu tüketim malları için ticareti kısıtlamaya gitmişlerdir. Bu durumlar uluslararası ticaretin olumsuz etkilenmesine yol açmaktadır sonucuna varılmıştır.
Susskind ve Vines (2020)	COVID-19 Pandemisinin, hem sağlık alanında hem de ekonomi alanında önemli krizlere yol açtığını ve bu krizlerin yarattığı zorlukların, İspanyol Grip Salgını ve 1929 Ekonomi Buhranı kadar zorluklar yarattığını iddia etmişlerdir.	Carreño vd. (2021)	
Siche (2020)	COVID-19 Pandemisinin tarım ve gıda tedarik zincirinde olumsuz etkilere yol açtığı ve toplumun en savunmasız kesimleri üzerinde bu etkinin daha fazla hissedildiği çalışmada ortaya konmuştur.		
Brown ve Susskind (2020)	COVID-19 Pandemisi ile ortaya çıkan küresel sağlık sorunun küresel kamu malları bağlamında ele alınıp çözümünde bu bağlamda uluslararası işbirliği ile çözülmesi gerektiği çalışmada vurgulanmıştır.		
Gereffi (2020)	COVID-19 Pandemisinin küresel tedarik zincirinde önemli aksamalara yol açtığı çalışmada vurgulanmıştır. Özellikle tıbbi malzeme tedarik zincirindeki hem üretim hem de politika alanında daha fazla sorunlar bu dönemde kendisini göstermiştir.		
Barua (2020)	COVID-19 Pandemisinin uluslararası ticaret üzerinde önemli olumsuz etkileri olduğu, COVID-19 Pandemisinin mevcut uluslararası ticaret ağını önemli ölçüde etkileyerek bazı ülkelerin kayıplar, diğerlerinin ise kazançlar ile karşılaşabileceği çalışmada vurgulanmıştır.		
Baldwin ve Freeman (2020)	COVID-19 Pandemisi uluslararası ticaret üzerinde olumsuz etkiler yaratmasına karşın, politikacılar kendi ülkelerini korumak için yanlış korumacı politikalara yönelirse ortaya çıkacak korumacılık akımı küresel tedarik zincirinin önemli ölçüde bozulmasına ve COVID-19 Pandemisinin sağlık ve ekonomi üzerindeki etkilerinin daha ağır zararlar vermesine yol açabileceği çalışmada vurgulanmıştır.		
Kokudo ve Sugiyama (2020)	COVID-19 Pandemisinin küresel sağlık ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini aza indirmek için, uluslararası işbirliği ve koordinasyonun artırılmasının önemli olduğu çalışmada vurgulanmıştır.		
Hobbs (2020)	COVID-19 Pandemisinin küresel gıda tedarik		

3. COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin İhracatına Etkileri Üzerine Etkileri

COVID-19 Pandemisi dünya ve Türkiye ekonomisinde önemli ölçüde olumsuz etkilere yol açmıştır. Hükümetlerin, toplum sağlığını korumak amacıyla getirdikleri kısıtlar ve bireylerin salgın riskine bağlı olarak aldıkları tedbirleri ekonomi üzerinde talep ve arz cephesinde daraltıcı etkilere yol açmıştır. İktisadi birimlerin beklentilerinde bozulmalar da temel ihtiyaçlar dışındaki talebin ertelenmesine yol açmıştır. Diğer yandan turizm, dışarıda yeme içme eğlence, eğitim vb. sektörlerle yönelik idari kısıtlamalar da talebin daralmasını derinleştirmiştir.

COVID-19 Pandemisi Türkiye ekonomisinin uluslararası ticareti üzerinde de önemli olumsuz etkilere sebep olmuştur. COVID-19 Pandemisinin yayılmasını önlemeye yönelik alınan tedbirler ve insanların salgına yakalanma riskini azaltmak için hareketliliklerini azaltmaları ve salgının ne kadar süreceği ile belirsizliğin beklentileri bozmasına bağlı olarak Türkiye ekonomisinin uluslararası ticareti olumsuz etkilenmiştir.

Türkiye ekonomisi ihracatı üzerinde COVID-19 Pandemisinin etkilerini analiz etmek için, COVID-19 Pandemisinin ülkemizde kendisini 2020 Mart dönemi ile hissettirmesi sebebiyle, 2020 Ocak ayı sonrası dönem analize dahil edilmiştir. En son yayınlanan veri takvimine kadar dönem uzatılmıştır.

Tablo 2.'de Türkiye'nin BEC Sınıflamasına göre ihracat göstergeleri (yıllık %) verilmiştir. Buna göre, COVID-19 Pandemisinin Türkiye ekonomisinin uluslararası ticareti üzerinde olumsuz etkileri 2020 Şubat ayından itibaren kendisini hissettirmeye başlamıştır. Toplam ihracattaki yıllık yüzde değişim incelendiğinde, 2020 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında daralmanın en yüksek düzeye ulaştığı dönemler olarak karşımıza çıkmaktadır. 2020 Haziran ayında yıllık %16 civarında bir artış olmasına karşın Temmuz ve Ağustos aylarında yıllık bazda yine daralmalar söz konusu olmuştur. Sonraki aylarda da salgının seyrine

göre daralmalar bazı aylarda kendisini göstermeye devam etmiştir. Ülkeler salgının seyrine göre kısıtlamaları farklı düzeyde esnetip gerektiğinde tekrar sıkılaştırıcı tedbirler almaları ekonomideki dalgalanmaları da etkilemektedir. Alt

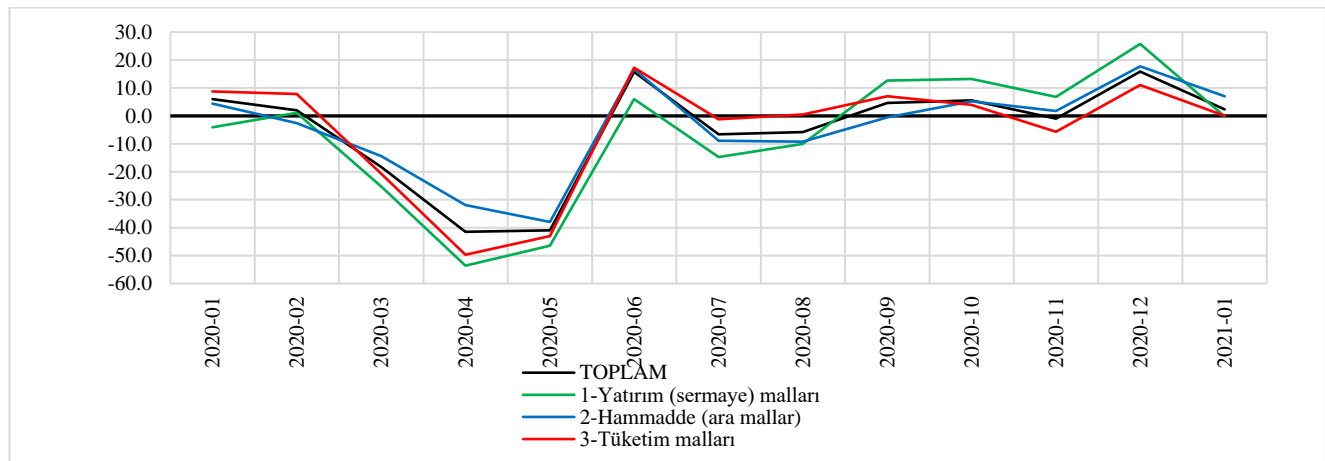
sektörlerde sınıflamalara kalemlere göre farklılık göstermekle birlikte toplam ihracattaki ortalama dalgalanma seyrine göre paralel bir seyir izlemiştir.

Tablo 2. Türkiye'nin BEC Sınıflamasına Göre İhracat Göstergeleri (Yıllık%)

Yıl	2020												2021
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01
Toplam	6.0	2.0	-18.3	-41.5	-40.9	15.7	-6.5	-5.8	4.7	5.5	-1.0	15.9	2.3
1-Yatırım (sermaye) malları	-4.1	1.0	-25.3	-53.6	-46.4	6.1	-14.8	-10.0	12.7	13.2	6.8	25.8	-0.2
1.1-Yatırım (sermaye) malları (taşımacılık araçları hariç)	13.2	3.0	-12.8	-28.2	-38.9	27.8	2.2	-2.5	10.2	2.8	-4.0	15.3	2.4
1.2-Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	-21.1	-1.2	-39.2	-81.6	-57.4	-17.3	-32.8	-20.6	15.9	29.2	20.9	41.1	-3.9
2-Hammadde (ara mallar)	4.4	-2.6	-14.4	-31.9	-37.9	16.8	-8.8	-9.2	-0.5	5.2	1.8	17.7	7.0
2.1-Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	-0.9	-17.0	-16.2	-17.7	-39.0	-9.3	-4.3	-5.7	5.8	-3.3	6.2	36.1	5.3
2.2-Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	3.8	0.5	-9.8	-26.2	-31.9	28.9	-6.2	-7.1	2.0	15.3	9.0	22.7	12.1
2.3-İşlem görmemiş yakıt ve yağlar	-8.2	-59.0	-76.1	947.6	-96.6	-94.9	-80.3	-57.8	-65.0	-46.9	-65.5	2.1	-64.1
2.4-Yatırım mallarının aksam ve parçaları	16.9	4.9	-13.2	-21.2	-39.6	26.3	-2.7	-0.1	7.2	3.6	2.6	14.9	-0.8
2.5-Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	1.1	-2.8	-17.9	-64.7	-60.2	-4.8	-15.9	-5.3	-0.2	-1.8	-5.3	16.1	-0.9
2.6-Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmemiş hammadde	-16.0	-29.0	-0.2	-3.3	-38.3	15.6	39.4	-4.2	11.1	-47.0	-4.9	6.2	91.2
2.7-Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmiş hammaddeler	3.0	-4.8	-8.9	-17.3	-10.3	20.1	9.8	21.0	12.3	3.1	-4.9	40.2	3.1
2.8-İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	12.6	-23.0	-50.7	-48.6	-59.3	-45.8	-50.8	-54.6	-48.6	-46.1	-49.8	-38.8	-18.2
3-Tüketim malları	8.8	7.8	-20.6	-49.7	-43.0	17.3	-1.3	0.5	7.1	4.0	-5.7	11.1	0.0
3.1-Binek otomobilleri	26.2	12.9	-33.6	-86.4	-53.0	-10.6	-28.5	-22.6	-7.9	-11.4	-14.2	-7.1	-20.0
3.2-Dayanımlı tüketim malları	8.4	7.3	-25.1	-67.5	-60.1	8.3	-0.4	-1.2	8.9	9.4	-3.3	17.5	6.9
3.3-Yarı dayanıklı tüketim malları	7.7	11.1	-24.4	-59.8	-45.0	26.8	5.8	7.4	16.9	17.4	1.3	24.3	5.1
3.4-Dayanımsız tüketim malları	4.7	4.1	-16.2	-28.0	-34.4	38.7	14.3	12.1	21.1	12.7	-2.3	18.8	2.3
3.5-Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim mal.	12.3	5.9	10.1	6.9	-7.1	40.1	22.4	15.1	3.9	-11.0	-6.4	5.9	0.1
3.6-Esaslı yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	7.9	13.4	9.2	7.2	-22.6	49.0	3.9	7.1	7.3	5.7	0.1	15.2	-3.0
3.7-Motor benzini ve diğer hafif yağlar	-14.2	-43.8	-49.6	-90.5	-72.4	-62.2	-63.2	-65.1	-45.8	-52.1	-48.8	-42.4	-44.5
3.8-Sanayii ile ilgili olmayan taşıma araç ve gereçleri	116.7	126.5	-90.4	-28.6	159.4	105.6	93.5	-9.9	-8.7	547.0	-45.2	-19.1	257.8
4-Diğerleri	54.9	-6.1	-10.8	36.3	-46.6	29.8	8.4	-23.0	81.0	2.4	-6.3	9.4	-55.6
4.1-Başka yerde belirtilmeyen diğer mallar	54.9	-6.1	-10.8	36.3	-46.6	29.8	8.4	-23.0	81.0	2.4	-6.3	9.4	-55.6

Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 1. Türkiye'nin BEC Sınıflamasına Göre İhracat Göstergeleri (Yıllık%)

Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 1'de Türkiye'nin Geniş Ekonomik Gruplar (BEC) sınıflamasına göre ihracat göstergeleri (yıllık %) verilmiştir. Buna göre toplam ihracat, yatırım ve tüketim malları ihracatı, 2020 Nisan ve Mayıs aylarında bir önceki yılın aynı dönemlerine göre yaklaşık %40-%50 bandı civarında daralma göstermiştir. Sonraki aylarda iyileşme devam etmesine karşın, salgındaki dalgalanmaya bağlı olarak Türkiye'nin ihracatı da dalgalanma göstermektedir.

Tablo 3'te Türkiye'nin Uluslararası Standart Sanayi (ISIC) REV.4 sınıflamasına göre ihracat göstergeleri (yıllık%) verilmiştir. Buna göre yukarıda açıklandığı gibi, toplam ihracattaki yıllık yüzde değişim incelendiğinde, 2020 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında daralmanın en yüksek düzeye ulaştığı dönemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ana kalemlerin ihracat durumu incelendiğinde ise, Tarım ormancılık ve balıkçılık daralmanın Şubat-Mayıs

döneminde kendisini gösterdiği görülmektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise daralmanın 2020 Mayıs ayında zirveye ulaştığı ancak Ağustos ayına kadar negatif büyüme oranının devam ettiği gözlemlenmektedir. İmalat sektöründe de iktisadi dalgalanma aynı şekilde cereyan etmiştir. Buna göre, imalat sanayinde, 2020 yılında Mart ayında başlayan daralmanın Nisan ayında zirveye ulaştığı

ancak Haziran ayı hariç, Ağustos ayına kadar negatif büyüme oranının devam ettiği gözlemlenmektedir. Sonrasında Ekim ayı hariç diğer aylarda pozitif büyüme oranı kendini göstermektedir. Daralma farklı büyüklük ve uzunlukta olsa da tüm sektörlerde daralma söz konusu olmuştur.

Tablo 3. Türkiye'nin ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre İhracat Göstergeleri (Yıllık%)

Yıl	2020												2021
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01
TOPLAM	6.0	2.0	-18.3	-41.5	-40.9	15.7	-6.5	-5.8	4.7	5.5	-1.0	15.9	2.3
Tarım ormancılık ve balıkçılık	5.8	-0.8	-2.2	-4.1	-14.3	28.1	20.5	11.3	12.0	3.6	6.5	14.4	5.8
Bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetleri	6.9	-3.4	1.6	-1.7	-14.1	28.7	20.2	11.4	11.2	2.9	4.1	15.5	7.1
Ormancılık ve tomrukçuluk	86.4	60.1	-59.8	-62.1	-48.4	-19.4	26.0	6.1	34.1	2.6	-8.6	29.2	-0.5
Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	-4.5	26.1	-29.8	-22.2	-13.7	24.3	22.8	10.6	18.0	14.2	48.3	4.5	-7.1
Madencilik ve taş ocakçılığı	3.2	-20.9	-21.9	-8.0	-43.3	-24.9	-11.7	-16.0	14.5	-4.3	8.5	34.5	0.4
Kömür ve linyit çıkartılması	220.9	44.2	27.8	-72.6	-53.4	175.4	-42.4	-57.2	207.1	54.5	77.3	83.8	64.4
Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı	-10.1	-59.6	-77.8	ND	-97.4	-96.2	-81.0	-58.6	-66.9	-49.2	-69.6	-9.0	-68.7
Metal cevheri madenciligi	6.2	-7.4	-17.1	8.9	-12.9	-27.1	30.7	-2.1	64.5	12.4	35.2	75.8	26.1
Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	4.4	-20.7	-23.0	-23.7	-54.3	-9.5	-22.6	-20.0	-1.5	-10.4	0.5	5.1	-0.4
İmalat	6.1	2.5	-18.7	-43.1	-41.6	16.2	-7.1	-6.0	4.3	5.8	-1.5	15.5	2.1
Gıda ürünlerinin imalatı	8.2	7.3	8.1	6.4	-19.3	45.0	6.3	11.0	1.7	-6.6	-9.3	15.1	-1.9
İçeceklerin imalatı	11.8	5.6	2.2	-44.0	-37.5	16.2	-7.5	-2.7	9.8	-5.6	1.7	8.6	-5.8
Tütün ürünleri imalatı	-20.3	-8.4	-15.0	-18.3	-23.3	64.5	19.5	26.5	31.6	-13.3	-13.6	-11.9	-5.8
Tekstil ürünlerinin imalatı	6.6	9.2	-14.0	-55.9	-44.7	27.8	8.4	9.7	13.7	15.6	8.2	32.5	13.5
Giyim eşyalarının imalatı	5.7	6.4	-30.6	-65.7	-53.1	15.2	4.5	4.7	14.4	15.1	-5.8	20.7	-0.9
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	16.1	2.7	-22.5	-63.6	-62.9	9.9	-22.9	-27.7	-12.2	-4.4	-12.9	2.6	-15.6
Ağaç ürünleri ... imalatı	20.1	13.1	-11.2	-37.0	-24.6	33.3	-0.4	21.5	24.3	16.6	23.2	37.7	16.9
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	8.4	1.8	-8.0	-13.3	-25.8	22.6	1.1	-1.7	2.4	-0.6	-6.7	2.3	-8.6
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	-5.2	-10.1	-10.5	-24.7	-34.1	-23.2	-0.8	-15.4	-4.7	6.0	-6.5	46.2	95.8
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	11.6	-26.6	-49.3	-63.1	-65.9	-54.7	-56.6	-58.3	-50.0	-46.7	-47.6	-41.0	-27.8
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	12.4	3.8	-1.6	-7.5	-31.2	30.8	-1.3	-0.5	12.4	2.9	8.3	20.9	9.5
Temel eczacılık ürünlerinin imalatı	49.6	8.5	33.6	54.0	-6.3	45.7	46.5	58.7	33.9	45.8	0.7	7.6	18.2
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1.5	1.2	-9.5	-31.1	-35.9	35.2	3.0	6.8	11.3	7.3	8.8	28.1	9.2
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	20.1	16.4	2.0	-25.4	-31.7	45.2	12.8	12.4	18.1	24.2	8.3	18.1	-7.4
Ana metal sanayii	-9.6	-10.3	-14.2	-23.3	-14.6	39.0	-19.7	-20.1	-11.1	26.7	18.2	31.0	27.7
Makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı	9.8	5.9	-9.0	-26.6	-37.3	35.7	5.3	1.7	10.6	15.2	5.8	18.1	7.7
Bilgisayarların elektronik ve optik ürünlerin imalatı	-5.1	-20.6	-27.8	-30.4	-34.9	10.0	-13.7	-3.7	-2.0	-17.9	-23.4	5.2	-7.5
Elektrikli teçhizat imalatı	14.2	-1.2	-13.6	-37.6	-39.0	23.4	5.6	-0.2	9.6	10.8	9.2	26.2	9.1
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	5.5	5.5	-11.7	-28.4	-44.8	20.2	-3.9	-6.3	4.0	1.6	0.4	15.1	6.2
Motorlu kara taşıtı treyler ... imalatı	2.7	-0.5	-30.1	-79.7	-58.2	-11.3	-25.0	-13.1	1.0	4.1	0.3	10.4	-5.2
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	20.9	49.1	-55.5	-47.7	-44.2	6.5	-24.3	-34.0	24.4	2.3	-20.2	31.6	-44.1
Mobilya imalatı	24.2	13.7	-13.1	-51.7	-45.3	40.0	6.6	4.3	13.7	16.4	3.5	11.8	0.2
Diğer imalatlar	7.1	20.1	-40.0	-83.0	-77.8	-17.3	-9.7	-12.2	15.1	10.1	-19.2	1.5	-2.4
Elektrik gaz buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	-75.6	27.9	-64.2	-45.4	-30.7	-58.0	-80.0	-2.2	-40.4	29.1	35.0	179.4	289.8
Elektrik gaz buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	-75.6	27.9	-64.2	-45.4	-30.7	-58.0	-80.0	-2.2	-40.4	29.1	35.0	179.4	289.8
Su temini kanalizasyon atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	6.8	5.5	-0.6	-45.1	-35.6	25.7	13.2	12.8	2.2	-10.5	2.3	17.4	10.6
Suyun toplanması artırılması ve dağıtılması	9.9	21.0	48.6	1.0	-57.4	11.7	-44.2	-42.4	-26.6	-9.1	-21.5	-23.2	-32.3
Atığın toplanması ıslahı maddelerin geri kazanımı	6.5	4.6	-4.1	-48.9	-33.2	27.3	22.4	22.7	4.5	-10.6	3.7	19.8	13.6
Bilgi ve iletişim	12.8	-3.7	-6.8	-16.6	8.4	31.2	-19.6	-22.1	123.4	5.8	21.2	1.0	45.7
Yayıncılık faaliyetleri	13.7	-1.5	-4.3	-17.0	13.7	32.6	-18.9	-21.4	131.0	7.0	22.6	5.1	37.9
Sinema filmi video ve televizyon ...	-11.0	-50.2	-48.1	-4.1	-64.3	5.6	-44.3	-54.2	-46.6	-30.2	-23.1	-69.9	325.3
Mesleki bilimsel ve teknik faaliyetler	-79.7	-82.9	-63.3	-72.8	-95.7	-79.3	-93.6	-38.4	-80.4	-83.0	-88.2	-14.4	-62.3
Mimarlık ve mühendislik faaliyetleri teknik muayene ve analiz	-77.7	-83.4	-26.4	-73.2	-95.2	-56.2	-89.7	14.8	-83.6	-83.0	-86.0	-15.1	-62.1
Kültür sanat eğlence dinlenme ve spor	11.7	-76.3	249.0	-11.9	-86.0	50.5	727.0	-54.7	-50.2	-82.1	-38.9	-9.0	201.7
Yaratıcı sanatlar gösteri sanatları ve eğlence faaliyetleri	11.1	-77.2	251.9	-10.6	-75.7	135.6	675.2	-54.9	-50.7	-82.5	-16.9	-1.9	203.8
Kütüphaneler arşivler müzeler ve diğer kültürel faaliyetler	72.6	123.4	-50.1	-94.5	-99.1	-97.9	1,541.2	-12.8	44.2	ND	-97.3	-94.4	54.9

Kaynak: TCMB (2021)

Tablo 4'te Türkiye dış ticaret ihracat birim değer endeksi-ISIC REV.4 sınıflamasına göre (2010=100), (yıllık, %) verilmiştir. Buna göre İhracat Birim Değer Endeksi genel olarak, 2020 Ocak ayından itibaren azalma trendine

girmiştir. 2020 Nisan ayında en yüksek düşüş oranı (-%3.8) görülmüştür.

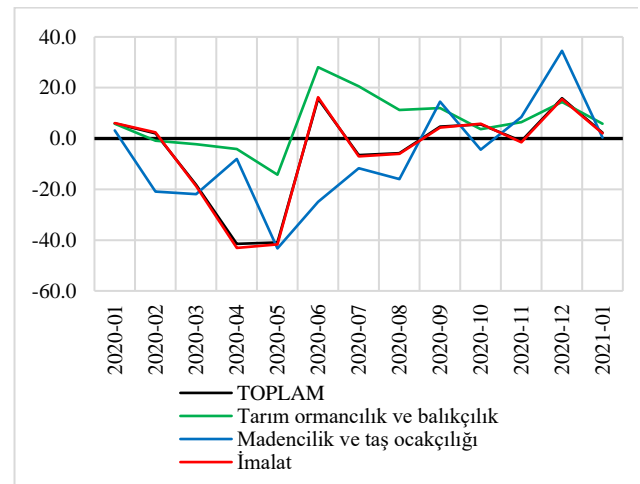
Tablo 4. Türkiye Dış Ticaret İhracat Birim Değer Endeksi- ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre (2010=100), (Yıllık, %)

	Yıl											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Genel	-0.7	-1.4	-2.4	-3.8	-3.5	-2.7	-1.6	1.0	0.2	0.6	0.8	2.9
A Tarım, ormancılık ve balıkçılık	6.6	6.8	8.8	4.7	8.9	19.6	6.9	1.3	5.5	1.6	6.9	3.6
1 Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ... faaliyetleri	7.5	7.9	8.7	4.9	9.8	21.8	6.0	-0.5	4.7	0.8	8.4	3.1
3 Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	-1.1	-0.2	7.9	1.6	1.3	2.4	11.5	10.8	10.7	10.8	-5.7	6.0
B Madencilik ve taş ocakçılığı	-0.9	2.5	-1.2	-2.2	-1.2	-7.0	-3.2	2.9	5.2	4.1	0.8	9.7
7 Metal cevheri madenciligi	-4.4	0.0	0.6	-10.2	-0.2	-15.5	-7.0	6.8	13.6	8.8	4.6	21.7
8 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	1.5	4.0	-3.1	4.1	-1.9	-0.8	0.4	0.5	0.4	1.1	-1.8	-0.1
C İmalat	-1.1	-1.8	-2.9	-4.1	-4.0	-3.2	-1.9	0.7	-0.2	0.5	0.6	2.7
10 Gıda ürünlerinin imalatı	2.1	1.3	1.4	3.3	1.9	0.4	0.2	2.9	1.2	0.0	0.4	2.3
11 İçeceklerin imalatı	8.2	5.1	-1.4	-0.4	12.5	6.1	2.6	0.7	-1.6	4.5	8.2	-0.6
12 Tütün ürünleri imalatı	2.7	3.8	0.9	0.3	0.3	-0.6	3.1	2.5	6.0	-10.5	-12.7	-6.6
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	-3.6	-4.3	-4.0	-2.3	-1.2	-2.0	-1.8	-0.1	0.0	0.3	0.7	3.0
14 Giyim esyalarının imalatı	-3.1	-1.2	-0.7	9.2	-0.5	-3.1	4.2	4.6	1.2	0.3	-1.6	-0.3
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	-7.1	-8.2	-8.3	-8.5	-9.6	-6.8	-5.3	-4.4	-3.9	-3.8	-4.1	-2.5
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	6.5	-6.9	-38.4	-66.6	-61.0	42.1	-36.5	-28.5	37.1	-36.1	-32.8	22.0
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	-5.6	-5.8	-6.8	-11.6	-12.4	-11.1	-10.7	-9.6	-9.1	-8.3	-7.5	-4.7
21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ait malzemelerin imalatı	-2.6	1.4	3.1	7.3	4.0	18.8	10.3	1.3	-0.9	-14.9	-4.1	-12.0
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	-4.2	-6.2	-4.3	-2.2	-2.8	-4.0	-3.0	-1.3	-1.8	-1.5	-3.2	0.3
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	-0.4	-1.6	-1.4	-1.8	-3.7	-2.9	-2.5	-1.9	-1.5	-1.5	-3.1	-1.6
24 Ana metal sanayii	-7.1	-4.0	-3.7	-3.5	-3.5	-6.0	-7.8	-3.6	-3.1	6.7	7.2	10.8
25 Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	-4.5	-4.5	-2.5	-1.9	-2.3	-1.4	-1.2	0.1	0.7	3.7	1.8	2.5
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	-13.4	-12.1	-10.6	-12.0	-8.3	-6.2	-3.7	-2.8	1.8	5.5	9.2	17.8
27 Elektrikli teçhizat imalatı	-4.0	-6.1	-3.7	-4.5	-5.3	-5.4	-2.3	-0.1	0.1	1.5	2.5	5.4
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	-1.6	-3.1	-3.2	-0.6	-2.0	-2.5	-0.9	0.3	1.4	0.9	0.6	2.6
29 Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ... imalatı	5.5	2.8	2.5	3.8	4.3	2.6	3.5	8.1	7.7	5.5	5.8	5.4
31 Mobilya imalatı	-0.7	-3.9	-4.1	1.0	-0.9	-1.3	-3.9	-5.9	-6.6	-6.2	-6.1	-7.1
32 Diğer imalatlar	14.7	15.6	17.1	15.4	12.9	16.4	15.6	26.1	16.8	18.7	18.4	19.0
E Su temini kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0.4	-5.0	-3.4	-8.2	-7.3	-5.3	-1.5	-9.1	-5.8	7.1	7.1	15.0
38 Atığın toplanması, islahı maddelerin geri kazanımı	0.4	-5.0	-3.4	-8.2	-7.3	-5.3	-1.5	-9.1	-5.8	7.1	7.1	15.0
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı ...	-2.3	0.9	5.0	-3.6	-4.3	3.0	-1.9	1.5	1.8	-0.7	2.8	3.9

Kaynak: TCMB (2021)

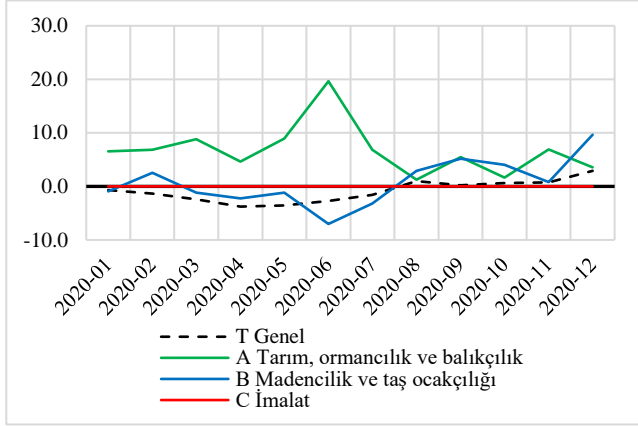
İhracat birim değer endeksinde negatif büyüme Temmuz ayına kadar devam etmiştir. Sonraki dönemlerde artış pozitif büyümeye dönmüştür ancak burada da dalgalanma kendisini göstermektedir. Alt sektörlerdeki ihracat birim değer endeksi değişimini incelediğimizde, Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe negatif büyüme oranı görülmezken, pozitif büyüme oranında dalgalanmalar özellikle 2020 Ağustos ayı ile birlikte kendini göstermiştir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü için ihracat birim değer endeksinde negatif büyüme oranı Ocak ayından itibaren görülmeye başlanan negatif büyüme oranı Ağustos ayına kadar devam etmiştir. Aynı şekilde İmalat sanayinde de için ihracat birim değer endeksinde Ocak ayından itibaren görülmeye başlanan negatif büyüme oranı Temmuz ayına kadar devam etmiştir. 2020 Ekim ayından sonra ise pozitif büyüme oranı istikrar kazanmıştır. Şekil. 3.'te Türkiye dış ticaret ihracat birim değer endeksi- ISIC REV.4 sınıflamasına göre (2010=100) (Yıllık, %) büyüme oranları verilmiştir. Buna göre tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe ihracat birim değer endeksinde negatif büyüme oranı görülmezken, Haziran ayında bir sıçrama söz konusu olmuştur. Diğer dönemlerde de ihracat birim değer endeksinde pozitif seyir dalgalanarak devam etmektedir. Genel endeks için ise ihracat birim endeksi 2020 Nisan ayına kadar artan bir negatif büyüme oranı gösterirken, negatif büyüme oranı

Ağustos ayına kadar devam etmiştir. Madencilik ve taş ocakçılığı ise 2020 Haziran ayına kadar negatif büyüme oranı artarak devam ederken, 2020 Ağustos ayı ile pozitif büyüme oranına geçmiştir.

Şekil 2. Türkiye'nin ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre İhracat Göstergeleri (Yıllık%)

Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 3. Türkiye Dış Ticaret İhracat Birim Değer Endeksi- ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre (2010=100) (Yıllık, %)

Kaynak: TCMB (2021)

Tablo 5. Türkiye Dış Ticaret İhracat Birim Değer Endeksi-BEC Sınıflamasına Göre (2010=100), (Yıllık, %)

	2000 yılı											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Genel	-0.7	-1.4	-2.4	-3.8	-3.5	-2.7	-1.6	1.0	0.2	0.6	0.8	2.9
1 Yatırım (sermaye) malları	-1.4	-1.7	-0.8	0.7	-0.4	-0.7	0.8	4.9	4.8	4.1	3.2	5.1
41 Yatırım (sermaye) malları (Taşımacılık araçları hariç)	-3.2	-3.6	-2.7	0.5	-0.9	-0.1	-0.3	3.1	1.8	1.5	0.8	2.3
521 Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	0.8	0.6	1.6	0.1	0.2	-0.6	2.8	7.6	8.2	6.7	5.6	8.1
2 Hammadde (aramaları)	-3.5	-4.1	-5.4	-8.6	-7.2	-6.4	-5.1	-2.4	-2.8	-0.4	0.0	2.8
21 Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	0.1	2.9	-2.4	-2.5	-1.9	-6.2	-3.0	1.1	4.0	1.3	1.5	8.2
22 Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	-5.4	-5.0	-4.8	-5.6	-5.7	-6.2	-6.0	-4.0	-3.3	0.9	0.6	3.6
42 Yatırım mallarının aksam ve parçaları	-3.2	-5.0	-3.8	-3.2	-3.6	-5.0	1.5	0.0	2.9	1.3	0.7	2.0
53 Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	4.4	0.5	1.2	0.6	1.7	1.2	3.4	9.1	5.1	3.9	4.4	3.2
121 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş hammaddeler	-2.0	-1.3	-3.0	-1.6	-1.1	-0.3	0.7	1.5	0.7	2.7	4.0	4.2
322 İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	0.3	-10.4	-35.2	-60.8	-56.8	-40.2	-35.8	-27.6	-39.4	-37.1	-29.6	-18.6
3 Tüketim malları	2.2	1.2	0.2	1.9	0.2	0.7	1.4	3.4	1.8	0.6	0.8	2.2
51 Binek otomobilleri	8.0	5.0	3.3	8.9	7.5	4.6	2.5	5.4	7.5	4.4	4.9	3.4
61 Dayanıklı tüketim malları	2.1	1.5	2.1	-0.1	0.3	1.5	1.7	4.9	3.6	5.2	5.5	8.3
62 Yarı dayanıklı tüketim malları	-2.7	-3.4	-1.7	5.9	2.5	-2.0	2.9	4.3	0.8	-0.6	-0.6	0.4
63 Dayanaksız tüketim malları	-1.9	1.6	0.4	6.0	-1.9	1.0	4.5	3.2	1.4	-1.6	-3.4	-1.4
112 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	6.5	4.5	8.5	8.0	9.8	15.5	1.4	0.5	4.1	3.2	3.5	4.3
122 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	2.0	1.6	1.2	1.9	0.6	-1.8	1.2	4.3	0.7	-0.9	0.3	1.7
321 Motor benzini ve diğer hafif yağlar	15.4	-2.2	-43.2	-79.0	-69.7	-48.0	-41.2	-33.4	-35.3	-36.8	-39.3	-28.1

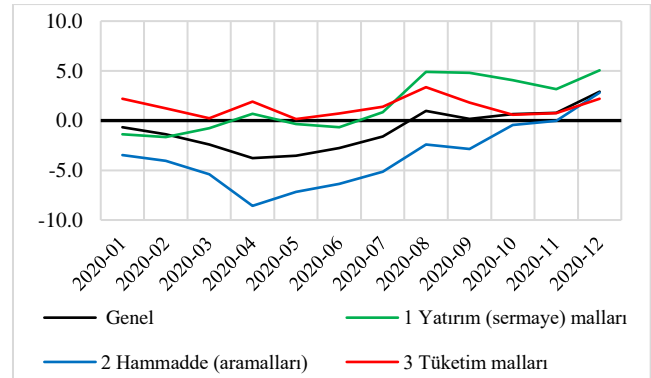
Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 4'te Türkiye dış ticaret ihracat birim değer endeksi-BEC Sınıflamasına Göre (2010=100), (Yıllık, %) verilmiştir. Buna göre, açıklandığı gibi genel ihracat birim değer endeksi Ocak ayından itibaren azalma trendine girmiştir. Nisan'a kadar devam eden düşüş, Nisan ayı sonrasında kendini toparlamaya bırakmıştır. Ağustos ayında ise pozitif büyüme eğilimi başlamıştır. Aynı şekilde hammadde (ara malları) de benzer bir dalgalanma göstermiştir. Tüketim malları ihracat birim değer endeksinde negatif büyüme gözükmemesine karşın %0-4 Aralığında dalgalanma izlenmektedir. Yatırım mallarında ise Temmuz ayından sonra ihracat birim değer endeksinde pozitif büyüme istikrar kazanmıştır.

Şekil 2'de Türkiye'nin Uluslararası Standart Sanayi (ISIC) REV.4 sınıflamasına göre ihracat göstergeleri (yıllık%) verilmiştir. Buna göre 2020 Nisan ve Mayıs aylarında yaklaşık %40'lara kadar daralma görülmüştür. Sonraki dönemlerde dalgalanma azalarak devam etmiştir.

Tablo 5'te Türkiye dış ticaret ihracat birim değer endeksi-BEC sınıflamasına göre (2010=100), (yıllık, %) verilmiştir. Buna göre, yukarıda belirtildiği gibi, genel ihracat birim değer endeksi genel olarak, 2020 Ocak ayından itibaren azalma trendine girmiştir. 2020 Nisan ayında en yüksek düşüş oranı (-%3.8) görülmüştür. Negatif büyüme oranı, 2020 Temmuz ayına kadar devam etmiştir.

Şekil 4. Türkiye Dış Ticaret İhracat Birim Değer Endeksi-BEC Sınıflamasına Göre (2010=100) (Yıllık, %)

Kaynak: TCMB (2021)

Tablo 6'da dış ticaret ihracat miktar endeksi-BEC sınıflamasına göre (2010=100) (yıllık, %) verilmiştir. Buna göre dış ticaret ihracat miktar endeksinde daralma 2020 Şubat ayı itibari ile kendini göstermeye başlamıştır. Mart ayında başlayan negatif büyüme, Haziran ayına kadar devam etmiştir. Temmuz ve ağustos aylarında yine negatif büyüme gözlemlenmiştir. En son Kasım 2020 döneminde negatif büyüme gözlemlenmiştir. Diğer aylarda pozitif büyüme oranı görülmesine karşı oldukça dalgalı bir seyir söz konusu olmuştur.

Yatırım (sermaye) malları için dış ticaret ihracat miktar endeksindeki değişim incelendiğinde, genel ihracat miktar endeksi Ocak 2020 ayından itibaren azalma trendine girmiştir. Mayıs ayına kadar devam eden düşüş, bir

dalgalanma sürecinden sonra, Eylül ayı sonrasında kendini toparlamaya ve pozitif büyüme eğilimine girmiştir.

Hammadde (ara malları) sektöründe de 2020 Mart ve Mayıs aralığında negatif büyüme kendisini göstermiştir. Haziran ayında pozitif bir büyüme çıkmasına karşın, Temmuz ve Ağustos aylarında negatife dönmüştür, Eylül ayı itibari ile pozitif büyüme istikrar kazanmıştır.

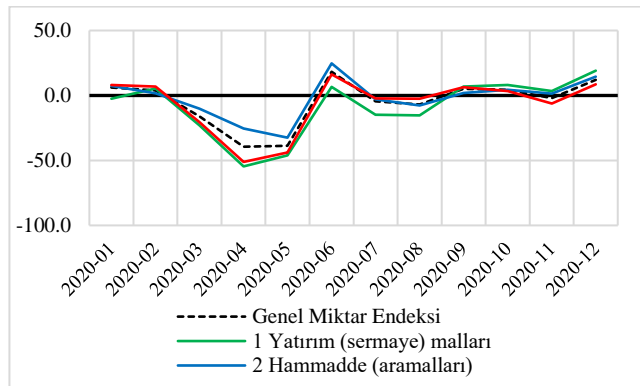
Tüketim malları için dış ticaret ihracat miktar endeksi incelendiğinde, aynı şekilde, Mart ve Mayıs aralığında negatif büyüme kendisini göstermiştir. Haziran ayında pozitif bir büyüme çıkmasına karşın, Temmuz, Ağustos ve Kasım aylarında negatif büyüme gerçekleşmiştir.

Tablo 6. Dış Ticaret İhracat Miktar Endeksi-BEC Sınıflamasına Göre (2010=100) (Yıllık, %)

	2000											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Genel Miktar Endeksi	6.0	3.9	-16.1	-39.4	-38.8	18.2	-4.4	-7.0	5.2	4.3	-2.0	12.0
1 Yatırım (sermaye) malları	-2.4	5.3	-22.9	-54.6	-46.1	6.7	-14.8	-15.3	6.7	8.1	3.3	19.1
41 Yatırım (sermaye) malları (Taşımacılık araçları hariç)	15.7	10.8	-9.0	-29.4	-38.6	33.8	4.3	-5.6	6.5	-0.5	-6.3	11.1
521 Sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri	-19.3	-0.3	-37.5	-80.8	-56.1	-19.4	-33.6	-27.6	7.1	20.9	15.0	30.2
2 Hammadde (aramalları)	7.3	1.6	-10.1	-25.4	-32.4	24.7	-2.9	-7.6	1.9	4.5	1.4	14.6
21 Sanayi için işlem görmemiş hammaddeler	4.5	-17.1	-11.1	-13.4	-35.7	-2.3	1.8	-5.1	4.2	-3.6	9.2	30.9
22 Sanayi için işlem görmüş hammaddeler	8.9	6.0	-6.5	-21.6	-27.7	37.0	0.2	-3.0	5.0	13.1	8.4	18.1
42 Yatırım mallarının aksam ve parçaları	16.8	13.2	-5.0	-17.6	-37.5	33.5	2.7	4.3	3.3	2.2	1.7	17.8
53 Taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları	-4.4	-3.2	-18.4	-64.7	-60.0	-5.1	-17.3	-13.9	-5.8	-4.8	-9.2	12.4
121 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş hammaddeler	2.9	-5.3	-8.8	-20.3	-20.7	19.9	6.3	17.5	6.9	-7.5	-14.1	26.6
322 İşlem görmüş diğer yakıt ve yağlar	13.8	-27.5	-36.5	5.3	0.2	-39.9	-38.1	-66.4	-33.6	-34.5	-51.8	-47.5
3 Tüketim malları	8.1	6.7	-20.4	-51.1	-43.9	16.3	-2.2	-2.4	6.5	3.5	-6.3	8.5
51 Binek otomobilleri	17.6	8.2	-34.9	-87.3	-55.8	-14.7	-28.4	-25.0	-13.8	-14.8	-17.8	-10.4
61 Dayanımlı tüketim malları	5.9	5.6	-27.2	-67.9	-60.6	5.9	-1.6	-6.5	4.5	3.7	-8.4	8.3
62 Yarı dayanıklı tüketim malları	10.2	14.1	-23.3	-62.1	-46.2	29.2	3.0	3.2	15.8	18.3	2.2	24.2
63 Dayanımsız tüketim malları	6.6	2.6	-16.3	-32.4	-32.6	37.5	9.1	8.5	18.4	15.5	0.1	17.9
112 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmemiş tüketim malları	4.4	2.6	2.2	1.7	-13.9	23.8	24.6	13.8	-1.4	-15.3	-9.7	2.7
122 Esası yiyecek ve içecek olan işlenmiş tüketim malları	6.0	10.7	8.9	4.3	-24.1	53.3	3.5	2.3	6.7	6.6	1.2	14.1
321 Motor benzini ve diğer hafif yağlar	-19.6	-36.0	30.0	-45.7	-26.9	-37.4	-37.0	-49.1	-6.9	-22.0	-19.8	-19.6

Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 5. Dış Ticaret İhracat Miktar Endeksi-BEC Sınıflamasına Göre (2010=100), (Yıllık, %)

Kaynak: TCMB (2021)

Şekil 5'te dış ticaret ihracat miktar endeksi-BEC sınıflamasına göre (2010=100), (Yıllık, %) verilmiştir. Buna göre, genel miktar endeksi, yatırım malları, tüketim malları ve hammaddeler için miktar endeksi, 2020 Mart ayında

negatif büyüme oranı göstermişlerdir. Nisan ve Mayıs aylarında dip yapan negatif büyüme oranları Mayıs sonrasında tekrar iyileşme göstermiş, Haziran ayında pozitif büyüme oranları gözlemlenmesine karşın, kısıtlamalardaki ve salgının yayılımındaki değişime bağlı olarak tekrar Temmuz ve Ağustos ayında negatif büyümeler görülmüştür. Büyüme oranlarındaki istikrarsızlık sonraki aylarda da azalarak devam etmiştir.

Tablo 7'de dış ticaret ihracat miktar endeksi-ISIC REV.4 sınıflamasına göre (2010=100) (Yıllık, %) verilmiştir. Yukarıda açıklandığı gibi, dış ticaret ihracat miktar endeksinde daralma 2020 yılı ilk aylarında kendini göstermeye başlamıştır. Mart ayı ile birlikte başlayan negatif büyüme, Nisan ve Mayıs ayında dip yapmıştır. Haziran ayında pozitif bir büyüme görülmesine karşın Temmuz ve ağustos aylarında tekrar negatif büyüme gözlemlenmiştir. Ekim ayında yine pozitif büyüme görülmesine karşın, Kasım ayında tekrar negatif büyüme gözlemlenmiştir. Aralık ayında tekrar pozitif büyüme görülmüştür.

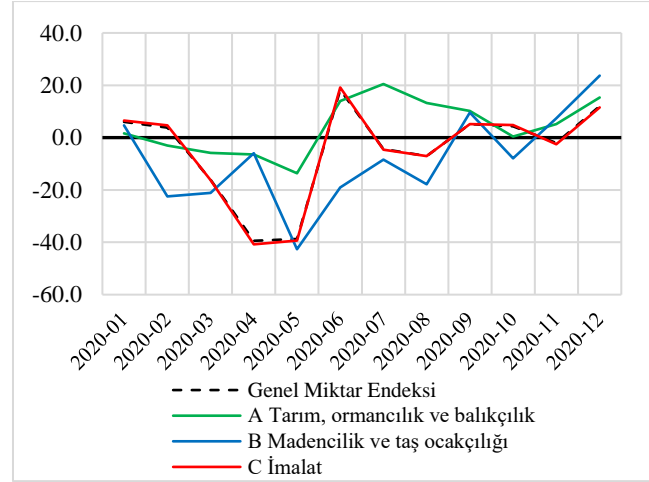
Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe dış ticaret ihracat miktar endeksindeki değişim incelendiğinde, Şubat ayında başlayan negatif büyüme oranı, Mayıs ayında dip yapmıştır (-%13.6), Haziran ayı ile birlikte başlayan büyüme oranları dalgalanma göstererek Aralık ayında kadar pozitif büyüme çizgisini koruyarak devam etmiştir.

İmalat sanayi için dış ticaret ihracat miktar endeksindeki değişimi incelediğimizde, 2020 Mart ayında başlayan negatif büyüme oranı, Nisan ve Mayıs 2020 aylarında dip yapmıştır. Haziranda pozitif büyüme oranı görülmesine karşın, Temmuz, Ağustos ve Kasım aylarında tekrar salgının seyrine göre ihracat miktar endeksinde dalgalanmalar söz konusu olmuştur.

Şekil 6'da dış ticaret ihracat miktar endeksi-ISIC REV.4 sınıflamasına göre (2010=100) (Yıllık, %) verilmiştir. Buna göre genel dış ticaret ihracat miktar endeksi ve imalat sanayi miktar endeksi 2020 Şubat ayında negatif büyüme göstermeye başlamış, Nisan ve Mayıs aylarında dip yapmış, Haziran ayında pozitif büyüme oranı görülmesine Temmuz ve Ağustos ayında negatif büyüme tekrar gözlemlenmiştir. Sonraki aylarda ise dalgalanma azalarak devam etmiştir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe ise negatif büyüme 2020 Şubat ayında başlayıp, 2020 Eylül ayına kadar negatif büyüme dalgalanma göstermiştir. Kasım ayı ile birlikte pozitif büyümenin istikrar kazandığı gözlemlenmektedir.

Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe ise 2020 Şubat ayında başlayan negatif büyüme 2020 Haziran ayına kadar devam etmiştir. Sonraki dönemlerde de dalgalanma devam etmiştir.

Şekil 6. Dış Ticaret İhracat Miktar Endeksi-ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre (2010=100) (Yıllık, %)

Kaynak: TCMB (2021)

Tablo 7. Dış Ticaret İhracat Miktar Endeksi-ISIC REV.4 Sınıflamasına Göre (2010=100) (TÜİK) (Yıllık, %)

	2020											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Genel Miktar Endeksi	6.0	3.9	-16.1	-39.4	-38.8	18.2	-4.4	-7.0	5.2	4.3	-2.0	12.0
A Tarım, ormancılık ve balıkçılık	1.6	-3.0	-5.8	-6.5	-13.6	14.0	20.5	13.2	10.2	0.3	5.2	15.4
1 Bitkisel ve hayvansal üretim ile avcılık ... faaliyetleri	2.2	-6.3	0.2	-3.5	-13.0	13.5	22.3	16.1	10.7	0.2	1.8	18.0
3 Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği	-3.2	24.7	-37.9	-23.2	-14.5	21.2	10.5	-0.2	6.6	3.0	53.7	-2.9
B Madencilik ve taş ocakçılığı	4.6	-22.5	-21.2	-6.0	-42.6	-19.0	-8.4	-17.8	9.6	-7.9	7.4	23.7
7 Metal cevheri madenciliği	11.2	-6.6	-17.7	20.9	-12.7	-12.9	40.8	-6.8	47.6	2.6	30.0	45.9
8 Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	3.0	-23.5	-21.0	-26.6	-53.4	-9.5	-22.6	-20.1	-1.9	-11.1	1.9	5.2
C İmalat	6.5	4.7	-16.2	-40.8	-39.3	19.2	-4.7	-7.0	5.1	4.8	-2.6	11.5
10 Gıda ürünlerinin imalatı	5.5	5.1	7.8	2.5	-23.0	44.6	5.7	6.9	-0.2	-8.6	-9.4	12.1
11 İçeceklerin imalatı	3.9	-2.6	3.8	-43.3	-42.8	10.0	-7.7	0.1	14.7	-8.7	-0.1	11.3
12 Tütün ürünleri imalatı	-22.4	-11.3	-15.8	-18.4	-23.5	67.8	19.9	23.5	25.7	-2.6	-0.9	-5.5
13 Tekstil ürünlerinin imalatı	10.9	14.1	-10.7	-55.2	-44.2	29.5	9.6	9.2	12.1	14.0	6.1	27.1
14 Giyim eşyalarının imalatı	9.1	7.1	-30.1	-68.5	-52.6	19.1	0.4	0.1	13.0	15.2	-4.3	20.6
16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı ..	22.3	12.3	-15.3	-34.6	-20.9	26.9	2.2	20.5	21.9	16.7	17.1	11.9
17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	16.7	10.6	0.2	-4.2	-17.8	31.4	7.0	3.3	6.9	3.2	-3.0	4.4
19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	8.0	-28.9	-18.6	-6.8	-17.5	-44.3	-40.4	-62.1	-29.7	-28.8	-40.2	-40.3
20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	18.4	11.7	10.8	5.5	-23.3	44.5	10.3	11.3	24.0	8.1	12.6	25.2
21 Temel eczacılık ürünlerinin ... İmalatı	54.6	10.2	33.6	51.2	-4.9	24.2	36.6	62.1	32.4	81.4	4.5	12.8
22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	6.1	7.4	-4.7	-30.3	-34.6	41.2	5.6	8.0	12.8	8.0	10.4	25.8
23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	15.5	18.6	3.4	-23.0	-29.2	45.5	16.0	13.0	16.6	24.2	11.3	24.4
24 Ana metal sanayii	-2.4	-5.2	-17.2	-19.6	-9.9	51.0	-11.0	-16.2	-7.7	17.7	12.8	17.8
25 Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	14.2	10.9	-7.2	-25.0	-37.3	34.4	6.0	1.9	10.3	11.0	5.0	18.8
26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	-2.4	-8.9	-17.8	-24.2	-25.2	21.6	2.1	3.0	-8.0	-25.5	-28.6	-9.3
27 Elektrikli teçhizat imalatı	18.2	9.6	-10.1	-34.6	-36.1	32.7	7.2	-1.4	7.3	7.9	6.7	19.1
28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat imalatı	6.1	9.8	-5.8	-28.4	-44.0	25.9	1.3	-4.8	2.9	1.8	0.0	14.8
29 Motorlu kara taşıtı, treyler ...imalatı	-2.6	-2.7	-31.2	-80.4	-59.3	-13.9	-26.6	-20.2	-6.5	-1.1	-5.3	3.9
31 Mobilya imalatı	21.0	16.6	-10.6	-50.3	-44.3	42.5	9.8	8.3	19.5	21.7	9.1	17.3
32 Diğer imalatlar	-7.3	3.8	-49.8	-87.5	-81.7	-31.3	-21.6	-30.7	-2.5	-7.2	-32.5	-16.4
E Su temini kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	10.6	12.9	3.5	-37.5	-30.7	27.5	15.4	24.9	8.0	-15.7	-1.0	6.4
38 Atığın toplanması, işli ve bertarafı ... geri kazanımı	10.6	12.1	-0.6	-41.8	-28.0	28.6	25.7	36.9	10.7	-15.7	0.7	9.0

Kaynak: TCMB (2021)

4. Sonuç

Dünya ekonomisinde karşılaşılan arz ve talep cephesindeki şoklar dünya ekonomisi ve ülke ekonomilerinde; Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın (GSYİH) istihdam, işsizlik, yatırım, tüketim, kamu bütçesi, dış ticaret dengeleri, uluslararası ticaret, enflasyon üzerinde önemli olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Tarih boyunca farklı arz-talep şokları dünya ve Türkiye ekonomisini olumsuz etkilemiştir. COVID-19 Pandemisi de dünya ve Türkiye ekonomisini hem arz hem de talep cephesinden olumsuz etkileyen önemli bir şok kaynağıdır. COVID-19 Pandemisi, dünya ekonomisi ve ülke ekonomileri üzerinde, önemli daraltıcı etkilere yol açmıştır.

Hükümetler, COVID-19 Pandemisinin, toplum ve birey sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için kısıtlayıcı tedbirler almıştır, ancak bu tedbirler ekonomi üzerinde daraltıcı etkiler meydana getirmiştir. COVID-19 Pandemisinin ne kadar süreceğine dair belirsizlikler de tüketiciler ve yatırımcıların beklentilerini bozarak, tüketim ve yatırım malları taleplerinin ertelenmesine yol açmıştır. Diğer yandan, ülkelerin kıt olan bazı tıbbi malzeme ve tüketim malları üzerine ihracat kısıtlamaları getirmeleri ve ayrıca dış ticarete korumacılık eğilimlerinin yükselmesi, uluslararası ticaretin daralmasına yol açmıştır.

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, COVID-19 Pandemisinin, Türkiye'nin ihracatı üzerine etkilerini analiz etmektir. Çalışmada, COVID-19 Pandemisi Türkiye'nin ihracatı üzerine etkileri, BEC ve ISIC sınıflamalarına göre, toplam ihracattaki değişim, ihracat miktar ve ihracat birim değer endekslerindeki değişim dikkate alınarak, analiz edilmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre, COVID-19 Pandemisinin Türkiye'nin ihracatına yönelik daraltıcı etkilerinin, 2020'nin ilk aylarında başladığı özellikle Nisan ve Mayıs aylarında daralmanın zirve yaptığı gözlemlenmiştir. 2020 Haziran ayı ile ekonomide toparlanma başlamasına karşın, salgının yeni dalgaları ile karşılaşılması, kısıtlayıcı tedbirlerin tekrar devreye sokulmasına yol açmıştır. Salgındaki dalgalanma, ekonomideki ve dış ticaretteki dalgalanmayı belirleyici hale gelmiştir.

Dünya ekonomisinde, salgının ekonomi ve toplum sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada, uluslararası işbirliği ve koordinasyonun artırılması önemli bir politika olacaktır. Çalışmanın sonucunda küresel ekonomi üzerinde küresel olumsuz şokların ancak küresel işbirliği ile daha kolay ve etkin yönetilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu zor süreçte ülkeler arasında ticaret ve kur savaşlarının kısa ve orta vadede dünya ekonomisinin mevcut tedarik zinciri dokusunda önemli tahribatlar getirebileceği bunun da düzeltilmesinin yine uzun zaman alacağı bir gerçektir. Uluslararası kurumlarında küresel salgının küresel ekonomi ve toplum sağlığını azaltmada daha fazla rol oynamaları da salgının olumsuz etkilerini azaltmada önemli rol oynayacaktır. Türkiye ekonomisinin de bu tür dış şoklara

karşı daha hazırlıklı hale getirilmesi, sağlık ve gıda sektörleri başta olmak üzere dışa bağımlılığın azaltılmasının ulusal bağımsızlık ve toplumsal refah açısından önemli olduğu bu salgında tecrübe edilmiştir.

Kaynakça

- Adıgüzel, M. (2020). COVID-19 pandemisinin Türkiye ekonomisine etkilerinin makroekonomik analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 191-221.
- Akçacı, T., & Çımaroğlu, M. S. (2020). Yeni koronavirüs (COVID-19) salgınının lojistik ve ticarete etkisi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (COVID-19 Special Issue), 447-456.
- Baldwin, R., & Freeman, R. (2020). Trade conflict in the age of covid-19. *VoxEU.org*, 22.
- Barichello, R. (2020). The COVID-19 pandemic: Anticipating its effects on Canada's agricultural trade. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue Canadienne D'agroeconomie*, 68(2), 219-224.
- Barua, S. (2020). COVID-19 pandemic and world trade: Some analytical notes. Available at SSRN 3577627.
- Barua, S. (2020). Understanding coronanomics: The economic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic (No. 99693). *University Library of Munich, Germany*.
- Brown, G., & Susskind, D. (2020). International cooperation during the COVID-19 pandemic. *Oxford Review of Economic Policy*, 36(Supplement_1), 64-76.
- Carreño, I., Dolle, T., Medina, L., & Brandenburger, M. (2020). The implications of the covid-19 pandemic on trade. *European Journal of Risk Regulation*, 11(2), 402-410.
- Chang, S. L., Harding, N., Zachreson, C., Cliff, O. M., & Prokopenko, M. (2020). Modelling transmission and control of the COVID-19 pandemic in Australia. *Nature Communications*, 11(1), 1-13.
- Gereffi, G. (2020). What does the COVID-19 pandemic teach us about global value chains? The case of medical supplies. *Journal of International Business Policy*, 3(3), 287-301.
- Gruszczynski, L. (2020). The COVID-19 pandemic and international trade: Temporary turbulence or paradigm shift?. *European Journal of Risk Regulation*, 11(2), 337-342.
- Hobbs, J. E. (2020). Food supply chains during the COVID-19 pandemic. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue Canadienne D'agroeconomie*, 68(2), 171-176.
- Jean, S. (2020). How the COVID-19 pandemic is reshaping the trade landscape and what to do about it. *Intereconomics*, 55, 135-139.
- Kerr, W. A. (2020). The COVID-19 pandemic and agriculture: Short and long-run implications for international trade relations. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue Canadienne D'agroeconomie*, 68(2), 225-229.
- Kokudo, N., & Sugiyama, H. (2020). Call for international cooperation and collaboration to effectively tackle the COVID-19 pandemic. *Global Health & Medicine*, 2(2), 60-62.

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB). (Erişim: 15 Şubat 2021), <https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?evds/serieMarket>
- Siche, R. (2020). What is the impact of COVID-19 disease on agriculture?. *Scientia Agropecuaria*, 11(1), 3-6.
- Susskind, D., & Vines, D. (2020). The economics of the COVID-19 pandemic: An assessment. *Oxford Review of Economic Policy*, 36(Supplement_1), 1-13.
- Verschuur, J., Koks, E. E., & Hall, J. W. (2021). Observed impacts of the COVID-19 pandemic on global trade. *Nature Human Behaviour*, 1-3.
- Vidya, C. T., & Prabheesh, K. P. (2020). Implications of COVID-19 pandemic on the global trade networks. *Emerging Markets Finance and Trade*, 56(10), 2408-2421.

Extended Summary

Purpose

The COVID-19 Pandemic has had significant constricting effects on the world economy and the economies of the countries. Restrictive measures taken by governments in order to reduce the negative effects of the COVID-19 Pandemic on the health of society and individuals have had a constrictive effect on the economy. Uncertainties about how long the COVID-19 Pandemic will last have also distorted the expectations of consumers and investors, causing the demands for consumption and investment goods to be delayed. On the other hand, export restrictions on some scarce medical supplies and consumer goods, as well as the increase in protectionist tendencies in foreign trade, led to the contraction of international trade. In this context, the aim of this study is to analyse the effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports. The effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports, are analysed by considering changes in the total export, considering changes in export quantity and export unit value index according to BEC and ISIC classification.

Literature Review

Gruszczynski (2020) emphasized that although the COVID-19 Pandemic had negative effects on international trade in the short term, it could return to the usual process in the long term. However, on the other hand, it has been stated that depending on the length and severity of the COVID-19 Pandemic, its effects on international trade will emerge more prominently.

Kerr (2020) stated that the COVID-19 Pandemic negatively affected the global food supply chain. During the COVID-19 Pandemic, consumption habits and panic buying situations were observed. The problems experienced during the COVID-19 Pandemic have shown countries the importance of cooperation in international trade and being prepared for crises.

Jean (2020) emphasized that the COVID-19 Pandemic has severe devastating effects on international trade. However, it has been stated that the European Union is trying to establish a multilateral balance of consistency and flexibility. It was emphasized that the harmonization of public policies and trade rules is important.

Barua (2020) emphasized that with the spread of the COVID-19 Pandemic, many economies around the world are likely to fall into recession or depression.

Vidya ve Prabheesh (2020) examined the structure of trade between countries before and after the COVID-19 outbreak. In the aftermath of the COVID-19 outbreak, a significant decrease in the interdependence, connectivity and intensity of trade has been found between countries. Also, there has been a significant change in the structure of the international trade network. The "center" position in China's trade network was not affected by the epidemic. There has been a significant decrease in international trade.

Findings

According to the study, the contractionary effects of COVID-19 Pandemic on Turkey's exports, which began in the first months of 2020 in particular peaked in April and May. Although the recovery in the economy started in June, the encounter with new waves of COVID-19 Pandemic led to the reintroduction of restrictive measures. The fluctuation in COVID-19 Pandemic has become determinant in the fluctuation in the economy and foreign trade. With regards to the world economy, increasing international cooperation and coordination will be an important policy in reducing the negative effects of COVID-19 Pandemic on the economy and public health.